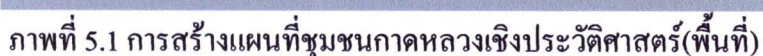

การสำร้งแผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม

5.1 การสร้างแผนที่ชุมชนกาดหลวงเชิงประวัติศาสตร์ (Heritage mapping)

การสร้างแผนที่ชุมชนกาหลงเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการนำข้อมูลในส่วนของพื้นที่เก่าแก่ที่มีเรื่องราว และความสำคัญต่อผู้คนในชุมชนโดยมีมิติเวลากำกับ มาลำดับเป็นแผนภาพข้อมูล(Data Visualization)

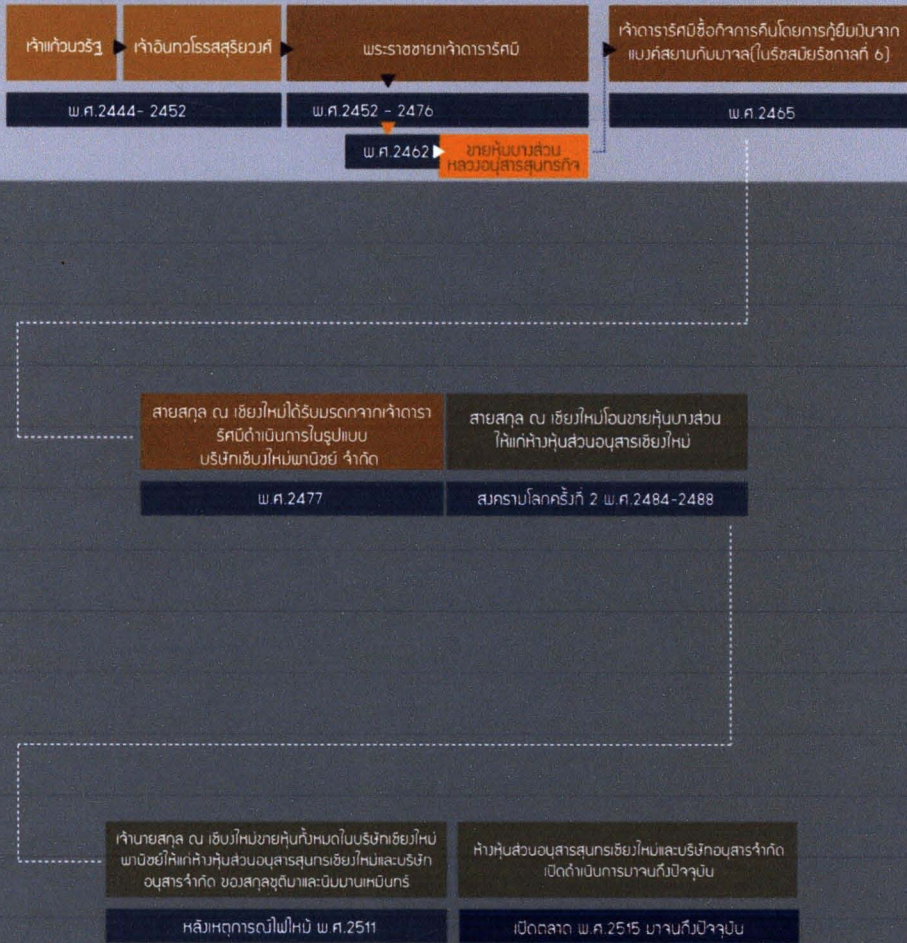
ภาพที่ 5.2 การสร้างแผนที่ชุมชนกาหลงเชิงประวัติศาสตร์เล่าเรื่องผ่านมิติเวลา (หน้าที่ 1)

ในส่วนนี้เป็นการลำดับและเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ การถือกำเนิดขึ้นของชุมชนกาหลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2427 จนถึงปี พ.ศ. 2480

ภาพที่ 5.3 การสร้างแผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงประวัติศาสตร์เล่าเรื่องผ่านมิติเวลา (หน้าที่ 2) ในส่วนนี้เป็นการลำดับและเล่าเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ ต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2480 จนถึงปี ปัจจุบัน(พ.ศ. 2554)

การถ่ายโอนกิจการ

ภาพที่ 5.4 การสร้างแผนภาพเกี่ยวกับการ โอนถ่ายหุ้นและการบริหารงานของกาวโรต

โรงหนัง-ห้าง-ร้านอาหาร-โรงแรม “ชุมชนกาหลง”

“ในอดีต”

พ.ศ. 2400-2500

โรงหนังศรีพังก์ / ถนนราชวงศ์

ชาวเชียงใหม่กับกะล๋อนกับชื้อ วิกครีพังก์ขึ้นตาไฟ
ศรีพังก์ และโรงหนังศรีพังก์ ซึ่งในอดีตล๋อนบักบา
จากแหล่งเดียวกัน แต่ไปปิศาจบิจะกระจัดกระจาย
กันไปอยู่ในท่าเลใหม่ แต่คนในกาหลงก็ยังรำลึก
นึกถึงโรงหนังซึ่งในสมัยนั้นราคาตั๋วอยู่ที่ 3-5 บาท
แลกกับการดูหนังจิบเบียร์และฝรั่งพากย์ไทย
แบบขบขัน

โรงแรมราชวงศ์ / ถนนราชวงศ์

โรงแรมคาร์เธย์ / ถนนข้าวบ๊วย(ทางแยก)

โรงแรมคาร์เธย์จัดได้ว่าเป็นโรงแรมที่ดีที่
สุดในยุค 60-70 ปีที่แล้ว น่าจะได้ชื่อว่า
ดีที่สุดของเชียงใหม่ยุคนั้น แต่ก็ได้
พ่ายต่อการพัฒนาเมือง เมื่อเมื่อเมื่อ
ย้ายเส้นข้าวบ๊วยเข้ามาโรงแรมจึงปิดตัว
ลงไป

โรงหนังศรีวิศาล(ตึก) / ถนนกำแพง

โรงหนังศรีวิศาลเป็นโรงภาพยนตร์ที่ดำเนินการ
โดยครอบครัวชินวัตร(นายเล็ก ชินวัตร)ปัจจุบัน
กลายเป็นตึกสำนักงานของ AIS หน้าวัดแสน
ตึกอยู่บนถนนกำแพง (กำแพง) เป็นถนนย่านการค้า
ในอดีตเชียงใหม่ เป็นท้องถนนที่ติดกับเป็นสาย
ของชาวพม่า ต่อมา ชูและชาวจีนเป็นส่วนใหญ่

ศาลาแสงคำ / กองลำพูน

หลักฐานการประวัติศาสตร์เป็นบันทึกของมิชชันนารี แบบคลาวส์
ผู้สร้างโรงเรียนปริยัติธรรมเวียงจันทน์ เมื่อ 150 ปีที่แล้วบันทึก
ไว้ว่าพื้นที่นี้เป็นที่ศาลาแสงคำ ซึ่งเป็นที่สำหรับคนมาพักแรม
จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดที่อ้างถึงได้

อับฉิมภาพและข้อมูล

<http://thaimisc.pukpik.com>

http://www.pre.ac.th/webmuseum/pichariss/roomm66/r6667/pages/D330_JP8.htm

<http://www.thaifilm.com/forumDetail.asp?topicID=2209>

<http://lib.payap.ac.th>

ห้างกิติพานิช / ถนนกำแพง

ห้างกิติพานิช แห่งถนนกำแพง เป็นของตระกูล “กิติบุตร”
ผู้เป็นหลักในการก่อตั้ง คือแม่สุ่น และนายกิติหรือกิติ
บุตรธิดารวม 3 คน คือนายเทพ(เรียว) กิติบุตร,
นางทองทราย กิติบุตรและนายธัญ กิติบุตร
ร้านกิติพานิชได้ตกทอดเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเทพ
กิติบุตร คนทั่วไปเรียกว่า “ก้าแกเรียว” จำหน่ายของ
ใช้หรูหราจากต่างประเทศครบถ้วนด้วย

ภาพประทับเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี เมื่อครั้ง
เสด็จประพาสนครเชียงใหม่ ปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ที่หน้าร้าน
กิติพานิช

ภาพที่ 5.5 โรงภาพยนตร์ ห้างร้านและสถานที่สำคัญในอดีต ปี พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500

อาคาร-ห้างร้านอาหาร-โรงเรียน “ชุมชนกาหลง”

“ในอดีต”

พ.ศ.2470-2554

== ห้างต้นตราภักดิ์ / วิทยานนท์และถนนท่าแพ (ปัจจุบันเป็นอาคารปิด)

เก่าแก่ว่านชุน แซ่ตั้ง ทำกิจการร้านค้าชื่อ ร้าน “ต้นอ้อยวัน” เริ่มก่อนปี พ.ศ.๒๔๗๕ เล็กน้อย ตั้งอยู่ที่ถนนวิทยานนท์ ถนนสายเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่บริเวณประตูทางเข้าตลาดวโรรสด้านทิศใต้ จำหน่ายเครื่องใช้ทุกชนิดและเครื่องกระป๋อง ตลอดจนบุหรี่ปริศระป๋องของต่างประเทศ จึงนับเป็นห้างใหญ่ โตมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักและนิยมของชนทุกชั้น ไม่ว่าจะเป็นเจ้าชายฝ่ายเหนือ ข้าราชการ ทหารตำรวจ พลเรือน ต่อมาเจ้าของกิจการเปิดห้างสรรพสินค้าขึ้นใหม่คือ ห้างแอร์พอร์ด พลาซ่า สี่แยกสนามบิน และภายหลังการต่อให้เครือเซ็นทรัล ปัจจุบันดำเนินธุรกิจซูเปอร์มาร์เก็ต “ริบปิง”และเซเว่นอีลฟเว่น

นิยามนิช “เหลี่ยวย่นวัน”
พ.ศ.๒๔๙๖

== วิทยานนท์ (ปัจจุบันย้ายกิจการไปท่าเลื้อน)

บริษัทนิยามนิช จำกัด เดิมทีเริ่มต้นจากกลุ่มพ่อของเจ้าแก้ว คือ นายเอียวฮก และนางใส ศักดากรร้านตั้งเดิมอยู่ที่ถนนวิทยานนท์ ย่านตลาดวโรรสและตลาดต้นลำไย รุ่นนั้นมักค้าขายทางเรือระหว่างเชียงใหม่และกรุงเทพฯ มารุ่นลูก คือ เจ้าแก้ว ศักดากร หลังจากจบการศึกษาคณะบัญชี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กลับ มาช่วยเหลือกิจการของครอบครัว โดยพัฒนาขยายกิจการนำสินค้าอุตสาหกรรม มาจำหน่าย เช่น นาฬิกา รถจักรยาน จักรเย็บผ้า วิทยุ เป็นต้น ต่อมาปี พ.ศ.๒๔๙๖ จักรเย็บผ้าเป็นรูปของบริษัทยาชื่อ ว่า นิยามนิช จำกัด จนมาถึงรุ่นที่ ๓ คือ เจ้าแก้วณรงค์ ศักดากร กิจการเจริญก้าวหน้าจนขยายร้านค้าถนนข้างน้อย , ถนนราชดำเนิน และบริษัทก็ถนนมศรีดล หลังจากเจ้าแก้วณรงค์ ศักดากร เสียชีวิต เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๓ กิจการของบริษัทยาเริ่มต้นกิจการโดยรุ่นที่ ๔ นำโดยนายภาณุพงศ์ ศักดากร

== บ้านหลวงอนุสารสุนทร(บ้านตึก)
ถนนท่าแพ

หลวงอนุสารสุนทรเป็นคหบดีตระกูลใหญ่ของเมืองเชียงใหม่ สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมมากมาย อาทิ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการพิเศษเมืองเชียงใหม่ และเป็นผู้นำบุกเบิกธุรกิจ การค้าของเมืองเชียงใหม่ บ้านตึกเป็นอาคารทรงโครีเมียลผสมกับฝัมือช้าง สลาล้านนา ซึ่งถือว่ามีความสวยงามมาก ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลอนุสาร-สุนทรเชียงใหม่ ผู้บริหารกิจการตลาดวโรรส

== โรงพยาบาลคำเที่ยงอนุสรณ์/โรงพยาบาลเทศบาล
ถนนปริมณีย

เดิมเป็นโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดเชียงใหม่หลวงอนุสารสุนทรได้ขออนุญาตการราชการพัฒนาเป็นโรงเรียน โดยออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารให้ กับตน และให้ชื่ออาคารที่สร้างว่า ตึกคำเที่ยงปณัตร์ ในขณะที่เดียวกันก็ปรับปรุงศาลาของเทศบาลนครเชียงใหม่ให้เป็นโรงพยาบาลเทศบาล โดยกำหนดอุทิศให้กับ “นางคำเที่ยง อนุสารสุนทร” ผู้เป็นภรรยา

== สบายยิม / ถนนอเมริกัน (ปัจจุบันย้ายไปอยู่ ต.ป่าแดด)

สมัยก่อนหนุ่มๆในชุมชนกาหลงรู้จักกันว่าหากใครอยากมีหุ่นผอมกล้านใหญ่แบบพระเอกหนังไทยในอดีต ก็ต้องเข้ามาฟิตหุ่นที่สบายยิม แต่หลังจากที่ อ.สบาย เสียชีวิตลงกิจกรรมการเล่นเพาะกายตรงกาหลงก็ซบเซาตามไปด้วย จนในที่สุด สโมสร ใสเสมอ(แม่แดง) ได้ย้ายอุปกรณ์เพาะกายต่างๆไปเปิดเป็นสบายยิมแห่งใหม่ที่ข้างวัดป่าแดง ต.ป่าแดด

ภาพที่ 5.6 อาคารเก่าแก่ ห้างร้าน โรงเรียนและสถานที่สำคัญในอดีต ปี พ.ศ. 2470 - พ.ศ. 2554

๙ ศาลเจ้าจิบ

● ศาลเจ้าปู่เก่ากง

เมื่อก่อนศาลเจ้าแห่งแรกของเซี่ยงไฮ้จะอยู่ติดริมแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ใต้อาคารการค้าทางเรือ แต่ในปัจจุบันก็มีการตัดถนนผ่านมีตึกอาคารได้บดบังศาลเจ้าซึ่งสร้างโดยกลุ่มชาวจีนที่ค้าขายทางน้ำเมื่อประมาณ ๑๒๙ ปีก่อน ว่ากันว่าบริเวณนี้ในอดีตเคยเป็นวัดมาก่อน ชื่อว่าวัดเลนร่ว่วัดนี้มีเจดีย์(ซึ่งมีทรงคล้ายลักษณะกับเจดีย์วัดเกต) บรรพบุรุษราชทูตของพระพุทธรูปเจ้าเอาไว้ และวัดก็ร้างในเวลาต่อมา ศาลเจ้านี้ตั้งอยู่บริเวณที่เดิมของวัดเลนร่ว่ว ซึ่งศาลเจ้าแต่เดิมเป็นศาลเจ้าอาคารไม้ชั้นเดียวเล็กๆ การการได้รื้อถอนเอาซากปรักหักพังของเจดีย์ออกไปเมื่อ ๔๐ ปีก่อน ซึ่งก็มีเรื่องเล่าเชื่อมโยงพระราชนัดกับที่วัดเกต เพราะเป็นชุมชนชาวจีนเหมือนกัน เริ่มบูรณะเป็นอาคารที่คงที่ไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙

วัดเลนร่ว่ว

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้มีการสร้างศาลเจ้าเป็นอาคารรูปแบบปัจจุบัน การรวมกลุ่มสมาคมช่วยกันปรับปรุงมีกิจกรรมงานวันประจำปี ภายในอาคารมีการประดับตกแต่งสวยงาม ทั้งปูนปั้น จิตรกรรม ลวดลายต่างๆ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าการสร้างศาลเจ้าใหม่และฉลองในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อเป็นการฉลองปีพระชนมพรรษา ๖ รอบ ได้ติดตราสัญลักษณ์พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบไว้ ล้วนแล้วแต่แสดงถึงการสร้างสัญลักษณ์ว่าเป็นศาลเจ้าของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน เป็นการแสดงความจงรักภักดียกย่องกษัตริย์ เหมือนที่ศาลเจ้าแม่ทับทิมของจังหวัดเซี่ยงไฮ้สมาคมโพหน่า (ที่นี้เรียกตัวเองว่าโพหน่า ไม่ใช่โพหล่า) จัดงานขบวนแห่เกิดพระกียรติเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ ๖ รอบ ๗๒ พรรษาพร้อมทั้งฉลองวัดเจ้าแม่ทับทิมเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ภาพที่ 5.7 ข้อมูลภาพประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับศาลเจ้าเงิน “ปู่เก่ากง” ในชุมชนกาดหลวง

ศาลเจ้าปู่เบี้ย

ศาลเจ้ากวนอู

ศาลเจ้าปู่เบี้ยปัจจุบันรู้จักในชื่อศาลเจ้ากวนอู ตั้งอยู่ในตลาดช่วงเบร หรือกองเล่าริ้ว ทางด้านทิศตะวันตกของตลาดวโรรส ศาลเจ้าแห่งนี้ป้ายบอกอายุศาลเจ้าไม่น้อยกว่า ๑๒๐ ปี แต่คาดว่าอายุไม่แน่ชัด เพราะจากการคำนวณโดยยึดหลักจากการพิธีสืบทอดเจ้าอินทวิชยานนท์ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ แต่ศาลเจ้าแห่งนี้กลับสร้างก่อนซึ่งปีไปไม่ได้ เพราะการสร้างพระป้ายนั้นเพื่อกราบไหว้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

ศาลแห่งนี้เป็นสถานที่ที่ชาวจีนกราบไหว้สักการะ ด้วยนับจึงควรจะมีแต่สถาปัตยกรรมลวดลายศิลปกรรมศาลเจ้าหรือประติมากรรมเทพเจ้าจีน แต่พบว่ามีศาลของเจ้าหลวงเขียวใหม่และแม่เจ้าทิพเกสร ซึ่งมีพระนามของท่านสลักเอาไว้ด้วยภาษาจีนและตัวอักษรธรรมล้านนา ซึ่งน่าจะเป็นศาลเจ้าจีนที่ชาวจีนสร้างให้กับเจ้าหลวงเป็นศาลเจ้าประจำตระกูล เพราะคนจีนในเมืองจีนก็มีการสร้างศาลเจ้าประจำตระกูลเช่นกัน

ภาพที่ 5.8 ข้อมูลภาพประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับศาลเจ้าจีน “กวนอู” ในชุมชนภาคหลวง

วัดแสนฟาง

“แสนฟาง”

การที่พระเจ้าแสนกฤทรมีพระราชประสงค์จะฝากฝังขุมพระราชทรัพย์ของพระองค์ไว้กับพุทธศาสนา

วัดแสนฟาง เป็นวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่บนถนนท่าแพ ตำบลบ้านป๋วย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีที่ติดตั้งวัดเนื้อที่ ๕ ไร่ ๖๘ ตารางวา และมีที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๑ แปลง เนื้อที่ ๙๐ ตารางวา ปัจจุบันสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตามตำนานเล่าว่าวัดแสนฟางสร้างขึ้นในสมัยพระญาแสนภู กษัตริย์ราชวงศ์มังราย ประมาณปี พ.ศ. ๒๑๑๙ และคงอยู่จนกระทั่งสมัยพระญาแก้ว โดยวัดแห่งนี้ได้รับความอุปถัมภ์ด้วยดีจากเจ้านครชัยภูมิทุกพระองค์ ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในแผ่นจารึกไม้สักในวัด ซึ่งติดอยู่ที่หอพระไตรปิฎกว่า ชื่อวัดแสนฟางแต่เดิมเรียกกันว่า “วัดแสนฟาง” โดยที่บางขอข้อนี้ คือการที่พระเจ้าแสนกฤทรมีพระราชประสงค์จะฝากฝังขุมพระราชทรัพย์ของพระองค์ไว้กับพุทธศาสนา ตามอย่างพระเจ้าปู่และพระราชบิดา อีกทั้งพระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะฝังพระราชทรัพย์เหล่านั้นไว้ในที่กว้างขวางเปล่าโล่ง ๆ แม่น้ำสายเล็ก ห่างจากแม่น้ำระบือพอประมาณ เมื่อพระเจ้าแสนกฤทรมิได้สืบพระกษัตริย์สละราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อสร้างวัดขึ้นเป็นการฝากพระราชศรัทธาและพระราชสมบัติของพระองค์ไว้กับพระพุทธศาสนา

วัดซิกข์

“คุรุ กวารา”

วัดนามธารีเป็นศาสนสถาน สร้างขึ้นด้วยความศรัทธาของชาวซิกข์ ที่ย้ายมาจากแคว้นปัญจาบ ประเทศอินเดีย คำว่า “นามธารี” นั้นเป็นนิกายหนึ่งของศาสนาซิกข์ (Sikh) มีรากศัพท์มาจากคำว่า “สิข” เป็นภาษาปัญจาบซึ่งเป็นภาษาหลักของศาสนา ตรงกับคำในภาษาบาลีว่า “สิกขา” หรือในภาษาสันสกฤตตรงกับคำว่า “ศิษย์” ซึ่งหมายถึง ผู้ศึกษา ผู้ฝึกเรียน ลูกศิษย์ หรือสาวก ดังนั้น ทุกคนจึงเป็นศิษย์ของคุรุ หรือ “คุรุ” (Guru) ศาสนิกชนชาวซิกข์-นามธารีในประเทศไทย มักเรียกศาสนสถานของตนว่าวัด หรือ “คุรุ กวารา” (Gur Dwara) ในภาษาปัญจาบซึ่งหมายถึงประตูสู่หนทางแห่งพระผู้เป็นเจ้าซึ่งหมายถึงองค์พระศาสดา

“คุรุ กวารา” นอกจากจะมีพื้นที่สำหรับให้ศาสนิกชนประกอบศาสนกิจแล้ว ยังมี “โรงทาน” (Langar) อยู่ภายในด้วย โดยก่อนเข้าโรงทาน ให้ทุกคนถอดรองเท้า โบกศีรษะด้วยฝ่ามือ และล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร ซึ่งในโรงทานจะบริการอาหารโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายสำหรับศาสนิกชนทุกคน รวมไปถึงภิกษุสงฆ์ นักเดินทาง และคณะที่ท่าย่อมเยียม

ภาพที่ 5.9 ข้อมูลภาพประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับศาสนสถานในชุมชนกาดหลวง
ได้แก่ วัดแสนฟางและวัดนามธารี

ศาสนสถาน

วัดไทย 🏠

เบ็ญ

“ประเพณีใส่บาตรตอนเที่ยงคืน”

วัดอุปลุต

วัดอุปลุต ตั้งอยู่บนกำแพง ด้านสะพานบวรรัฐ ลากสะพานผ่านสี่แยกมาประมาณ ๑๐ เมตร จะพบวัดอยู่ทางด้านซ้ายมือ สิ่งที่น่าสนใจคือ ประเพณีใส่บาตรพระอุปลุตชาวเหนือเชื่อว่าหากเดือนใดมีวันเพ็ญที่ตรงกับวันพุธ หรือที่เรียกว่า “เบ็ญ” พระอุปลุตจะปลอมเป็นคนขายผลไม้มาตลาดตอนเที่ยงคืน ชาวบ้านเชื่อว่าหากได้ใส่บาตรพระอุปลุตจะได้บุญมาก จึงมีประเพณีใส่บาตรตอนเที่ยงคืน ภายในวิหารประดิษฐานพระอุปลุตซึ่งเป็นพระประธาน มีภาพจิตรกรรมฝาผนังสีน้ำมันเรื่องพระเวสสันดรชาดกซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตของชาวเหนือ วาดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยพ่อบุญมี พงษ์ประดิษฐ์ศิลปินล้านนา อาคารที่มีลักษณะแปลกตาอีกหลังหนึ่งคือหอเก็บพระพุทธรูปทรงลูกบาศก์ ยกพื้นสูงมีลายปูนปั้นประดับอยู่โดยรอบผนังด้านบนทาสีขาวลายเป็นยักษ์ปูนปั้น บานประตูลวดรดกทอง

วัดเกตการาม

“เทศ”
แก้วจุฬามณี

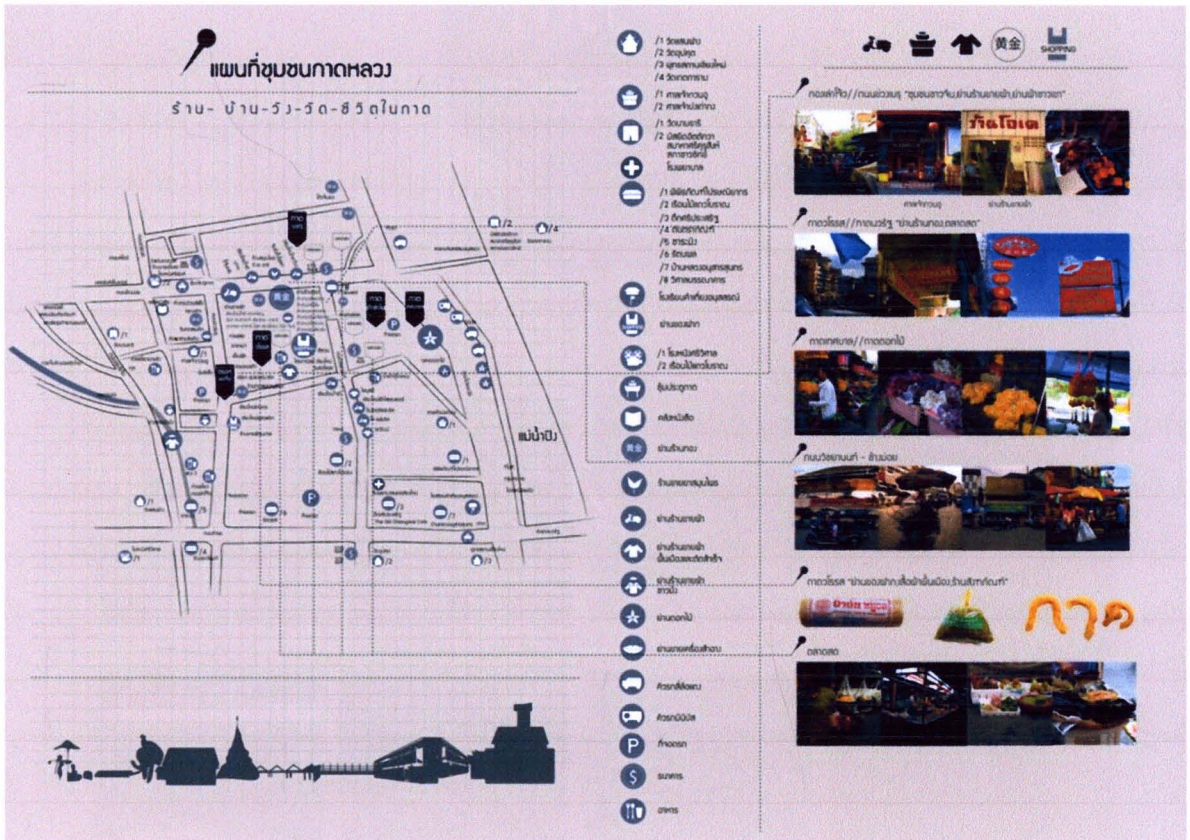
พิพิธภัณฑ์
วัดเกตการาม

วัดเกตการาม สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๑๙๗๑ เดิมชื่อ วัดสระเกตุ สร้างขึ้นโดยพระเจ้าสามฝั่งแกน พระราชบิดาของพระเจ้าติโลกราช ผู้จัดการก่อสร้างวัดเกตการาม คือ พระยาเบ็ญพระยาคำ และพระยาสิริ มีบริวารทั้งหมด ๒,๐๐๐ คน ในการก่อสร้างวัดเกตการาม (ศิลาจารึกประวัติวัดเกตการาม อยู่ด้านทิศใต้ของวิหาร) พระเจดีย์จุฬามณี หรือพระธาตุอินทร์แขวน หรือ เจดีย์วัดเกตการาม พระธาตุประจำผู้เกิดปีจอ

ภายในพิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม จังหวัดเชียงใหม่ จัดแสดงเครื่องมือใช้ที่มีคุณค่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของล้านนาในช่วง ๒๐๐ ปีที่ผ่านมาจำนวนมาก อาทิ ตาลปัตร พัดยศของพระภิกษุในวัด เครื่องแก้วเจียรไนจากยุโรป เครื่องเคลือบจีน โต๊ะ เครื่องเขียน ที่เจ้าหลวงและเชื้อสายของราชวงศ์ล้านนาถวายในการทำพิธีสมโภชในเทศกาลตรุษ สงกรานต์ทุกปี หีบเหล็ก เครื่องเล่นแฟนเสียงแบบตะวันตก แสดงถึงอิทธิพลชาวตะวันตก ซึ่งเข้ามาทำกิจการป่าไม้ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ ตลอดจนเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีบรรยากาศ หามหาล้อมวิหารในวัดที่ถูกนำออกไปจำหน่าย เมื่อครั้งซ่อมแซมครั้งใหญ่ ซึ่งการรับถ่ายทอดของเก่าให้เชียงใหม่ได้นำกลับมาอบคืนแก่พิพิธภัณฑ์ เมื่อทราบว่ามีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ของวัด พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีความหมายถึงการร่วมแรงร่วมใจกันของชาวเชียงใหม่ ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้วย

ภาพที่ 5.10 ศาสนสถาน : วัดอุปลุตและวัดเกตการาม

5.2 การสร้างแผนที่ชุมชนภาคหลวง (Community mapping)

ภาพที่ 5.11 การสร้างแผนที่ชุมชนภาคหลวง (Community mapping)

แผนที่ชุมชนมีการใช้ไอคอนซึ่งถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในด้านกายภาพ เช่น ดิ็กเก๊า วัด ย่านการค้า ฯลฯ แผนที่ถูกออกแบบให้มองแบบมุมบน (Top view) เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของพื้นที่ มีการระบุและจัดลำดับ (Identity and Prioritize) ลักษณะเฉพาะการใช้งานพื้นที่ตลาด และการหิบบกภาพเอกลักษณ์ของแต่ละย่านออกมาแสดง

ร้านฟองจันทร์

ฮอวกวักอบน้ำมันหอย

น้ำพริกหนุ่ม/เหบบ

แม่ประนอม (กาลาแม)

บอมบะยี่พานิชย์

ข้าวมันยุพิน

ก๋วยเตี๋ยวปลาไข่ไข่

เบสลิขณีย์
(ข้าวเกรียบปากหม้อ)

ไส้ข้าวหมูทอดดำรงค์

หมาใจดำ
(เหล้าดอกไม้)

ร้านพรรณนิพริกแกง

กาสะแมพรรณนิ

ภาพที่ 5.12 ย่านกาดวโรรส

กาด
วโรส

บริเวณย่านกาดวโรสนั้นถือเป็นอาคารและพื้นที่ที่กว้างและเต็มไปด้วยด้วยร้านค้าที่มีความหลากหลายทั้งในรูปแบบการค้าและการบริการ อาคารกาดแห่งนี้ถูกออกแบบให้มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมเพื่อรองรับการระบายอากาศและการถ่ายเทแสงที่สำหรับอาคาร 3 ชั้น บริเวณชั้นหนึ่งจะเก็บทั้งได้ด้วยร้านค้าประเภทต่างๆ แต่ส่วนใหญ่ร้านค้าแบบเดียวกันจะกระจุกตัวกันอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน เช่นโซนกลางของชั้นหนึ่งจะเป็นร้านขายของผัก เริ่มตั้งแต่ร้านขายไข่สด หนุ่ยทอด น้ำพริกหนุ่ม อาทิ หนุ่ยทอดตำรอก ที่มีผู้คนรอซื้อจนขายแทบไม่ทัน ร้านที่กาดดูน่าขายผลไม้เช่นที่ขายกล้วยตาก น้ำตาลมะพร้าว และยังมีร้านแบบสวัสดิการเครื่องแกงทุกชนิด ตั้งแต่ น้ำพริกน้ำยั่ว น้ำพริกข้าวซอย น้ำพริกปลา มะเขือข้น กุ้งแม่น้ำ บรจกุนพูนิกัดชิด เหมาะสำหรับเป็นของฝากของขวัญ และในบริเวณใกล้เคียงกันก็จะมีร้านขายผักผลไม้สด รวมไปถึงของฝากประเภทขนม หนุ่ยยอ แคมพูน ใบชาแห้ง ผลไม้แช่อิ่ม ส่วนบริเวณที่เป็นโซนขนมหวานเริ่มจากได้มีโรงโม่แป้งขนมไทยที่มีชื่อเสียงเพราะอร่อยและราคาไม่แพง มีจำหน่ายขนมเปียกปูน กุ้งกวน เพื่อกวน(ของแถม) วุ้นไข่ และขนมอื่น นอกจากนี้บรรดาร้านขายกาแฟและเครื่องดื่ม เช่น ประมอม พรรณ ที่เดี๋ยวนี้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ก็พอมีกาแฟรสชาติแปลกใหม่ให้กับสมัยยิ่งขึ้น เช่น รสเค็มตาลูป เป็นต้น บริเวณนี้ถือว่าเป็นสวรรค์ของนักกินขนมเพราะหากกินขนมแล้วรู้สึกดีต่อมาซื้อข้าวเหนียว รวมน้ำชาเย็น น้ำปลา ข้าวเหนียวสังขยา ไปจนถึงขนมเค้กผลไม้หลากหลายอย่างด้วย และยังมีข้าวเกรียบปากหม้อรสอร่อยรสจืดที่ถ้าได้กินก็อร่อยใหม่แต่ก็มาขายอยู่ในกาดหลวงมาหลายปีแล้ว หากเดินเลี้ยวไปด้านหลังร้านมีลักษณะร้านแผงจันทน์เครื่องสำอางเครื่องสำอางค์ และร้านขายของชำ ของเล่นเด็ก ยาวไปจนถึงกาดเดิน หากเดินเลี้ยวไปทางขวามือเป็นทางเดินลงไปชั้นใต้ดินซึ่งเป็นศูนย์อาหาร มีทั้งขนมจีนน้ำยั่วที่เป็นสถานที่พักผ่อนที่พิกัดของครอบครัวกับร้านป้านกอาหารโต เย็นตาโฟและก๋วยเตี๋ยวตำยำรสเด็ด เดินขึ้นไปชั้นสองจะพบร้านขายเสื้อผ้าแฟชั่น ซึ่งถือว่าดีว่าเป็นแหล่งรวมเสื้อผ้าแฟชั่นดีสำหรับซื้อของที่ระลึกประเภทนี้ ชุดนักเรียน นิกศึกษา กระเป๋าแฟชั่น ถัดไปชั้นสามของอาคารจะพบศูนย์อาหารรองรับครอบครัวและกาาเป็นร้านอีกแห่งหนึ่ง

สำหรับร้านค้ารอบนอกของตลาดจะมีร้านขายของขายผ้า ร้านขายปลีกรูปกรวยเย็บปัก ย่านร้านทอง เสื้อผ้าสำเร็จรูปกระเป๋ารองเท้า ของที่ระลึกขนาดเล็กที่วางขายกันอีกมากมาย

ร้านยายาน้อย
มะม่วงดอง

น้ำพริก

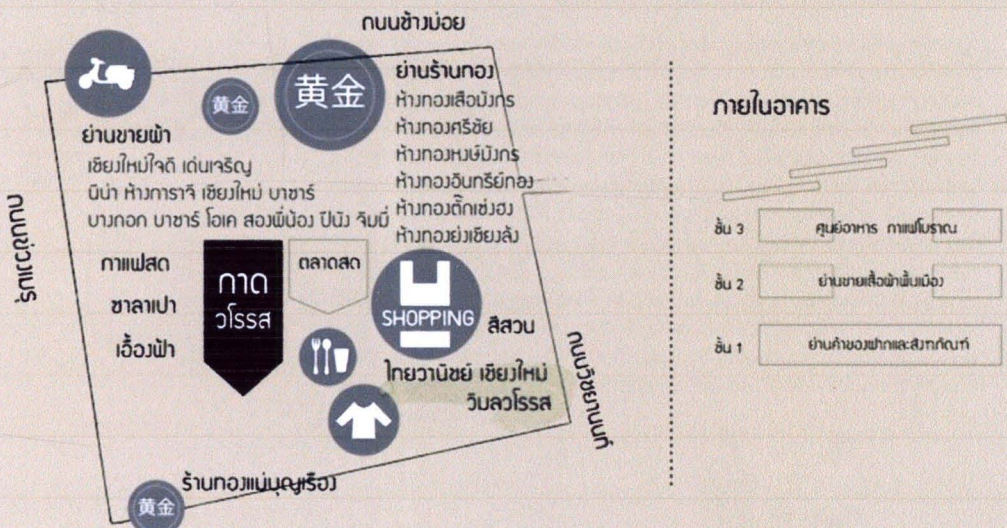
ร้านขนม
แม่บุญศรี

ขนมไทย
ใต้บันได

ฟองจันทร์

กอม เล่าโจ้ว

ร้านดอกไม้ (ปลอม)

เพี้ยว ซุปเปอร์มาร์เก็ต

ศาลเจ้ากวนอู

ร้านโอเค

นับซีเล้ง

กอม
เล่าโจ้ว

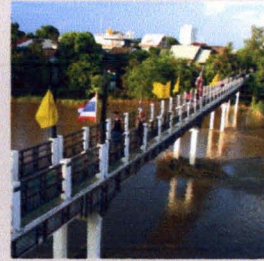
กอมเล่าโจ้ว(กอมเป็นภาษาเหนือแปลว่า กบนหรือซอยเล็กๆ)เป็นกอมที่ค้นพบความเป็นเอกลักษณ์
ของภาคเหนือโบราณที่เป็นเส้นทางเชื่อมต่อกับชนชั้นน้อย ชนชนภาคเหนือ ไปจนถึงกบ
สายสำคัญอย่างกบชนชั้นน้อยและกบ... ทำให้กอมนี้มีผู้คนเข้าไปมา เวะวัยรับจ้างซื้อ
ของ ร้านค้าในย่านนี้ ได้แก่ ร้านขายสินค้า บาชาชนิดอย่างเขี้ยวใหม่พลาสติก ร้านนี้มีสรรพ
สิ่งต่างๆ ตั้งแต่เครื่องเขียนไปจนถึงเครื่องครัว บรรดาผู้คนก็ อีกทั้งยังมีเพี้ยวซุปเปอร์ มาร์เก็ต เป็น
ซุปเปอร์มาร์เก็ตประจำซอย ร้านวันคอสต์มีสินค้าเครื่องสำอางราคาถูก ดึงดูดลูกค้ามา
ตามตลาดวัน บริเวณกอมเล่าโจ้วนี้เองที่เป็นย่านขายผ้าของชาวอินเดีย ได้แก่ ร้านเขี้ยวใหม่
ใจดี เต๋นเจริญ นิบ่า กำการราจี เขี้ยวใหม่ บาชา บาชา บาชา โอเค สอว์นิบอว์ นิบอว์
จันนี่ เป็นต้น ร้านกอมร้านใหญ่ของตรอกนี้ที่เห็นเป็นร้านกอมแบบดูเรียบ เป็นร้านกอมเก่า
แก่ตั้งอยู่บริเวณหัวถนนแยกที่จะออกไปถนนวิชัยนบและถนนชั้นน้อย และหากใครชอบซื้อ
ปิกนิกหรือซื้ออาหารดอกไม้พลาสติกร้านค้าแบบนี้ให้ดูคนอยู่หลายเจ้า ศาสนสถาน
ที่สำคัญคือ ศาลเจ้ากวนอู เป็นสถานที่สักการบูชาของชุมชนชาวจีนโบราณเขี้ยวใหม่
นอกจากนี้ยังมีย่านเกิดใหม่คือการเข้ามาขายเสื้อผ้าและของที่ระลึกของชนเผ่าม้ง ก็เป็นย่าน
ที่สร้างสีสันให้กับย่านนี้ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 5.14 ย่านตรอกเล่าโจ้ว

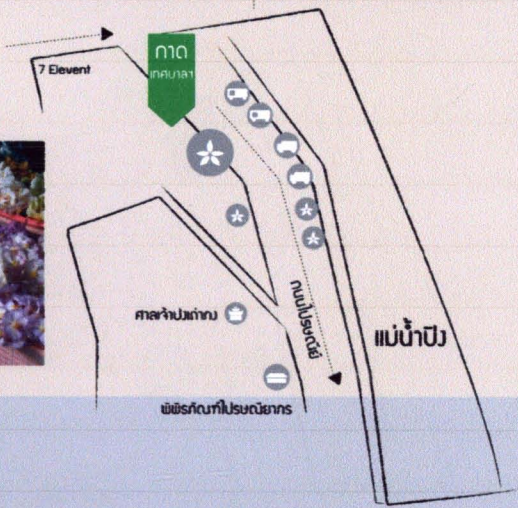
กาด เทศบาไล

กาดดอกไม้

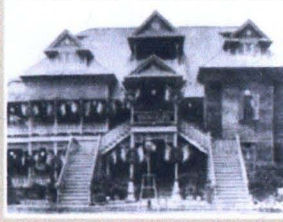

สะพานจันทร์สมอนุสรณ์

กาดเทศบาล อยู่ติดฝั่งด้านแม่ น้ำ ปี้ง ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางของการซื้อขายดอกไม้ บาไลชนิดที่ส่งตรงจากชาวสวนในภาคเหนือหรือดอกไม้จากต่างประเทศ ร้านดอกไม้ในจังหวัดเชียงใหม่จะนิยมมาเลือกซื้อดอกไม้กันโดยสามารถเลือกซื้อดอกไม้ตามฤดูกาลหรือสั่งมาจากปากคลองตลาดและแหล่งเพราะปลูกได้รวมถึงพวงมาลัย ดอกไม้สด ดอกไม้สำหรับจัดพานพุ่มให้เลือกมากมาย ทั้งนี้ยังมีร้านดอกไม้ตามสั่งที่สามารถจัดดอกไม้ได้ตามออเดอร์ ทางด้านกายภาพบริเวณกาดเทศบาลจะมีอาคารตึกจอดรถ และร้านดอกไม้ในอาคารปูนจัดแบ่งให้เข้าพื้นที่เป็นลือๆ หากเลยขึ้นไปทางศาลเจ้าปู่เก่าอีกสักหน่อยจะเป็นร้านค้าดอกไม้พวงมาลัย บายศรี และหมากพลุ เป็นเพื่งเล็กๆ เรียงรายเป็นทางยาวทั้งสองฝั่งถนนไปรษณีย์ แต่เดิมนั้น(ก่อน พ.ศ.2511)ที่ดินบริเวณนี้เป็นของส่วนบุคคลมีบ้านไม้ของพ่อค้าแม่ในตลาดภายหลังเหตุการณ์ไฟไหม้ก็มีการย้ายที่อยู่ ประกอบกับในภายหลังมีการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างถนนและมีการถมที่เข้าไปยังฝั่งแม่ น้ำ ปี้ง ซึ่งในปัจจุบันทางเทศบาลได้จัดให้พื้นที่ฝั่งนี้เป็นสวนรมิณิบอส รถสองแถว และเป็นลานฟุตบอลนอกประสงค์สำหรับบุคคลทั่วไป พื้นที่ตรงนั้นนอกจากจะเป็นพื้นที่รกรงของคนที่มาจากรอบนอกอำเภอเมืองแล้ว ยังเป็นจุดเชื่อมระหว่างชุมชนวัดเกตผ่านทางสะพานจันทร์สมอนุสรณ์อีกด้วย

กาต
นวัธ

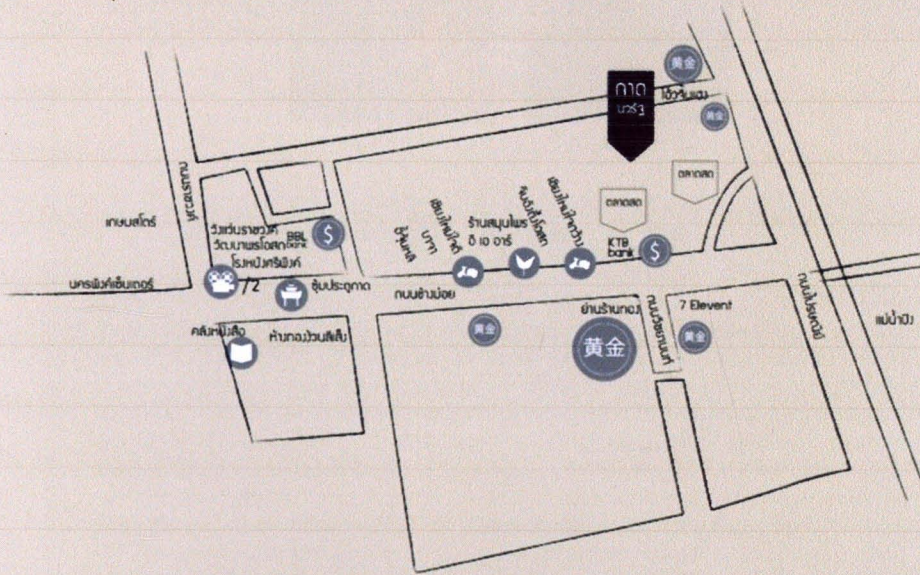
ຄຸ້ມເຈົ້າແກ້ວບວຣັ໑

กาตบวรัฐ

ຫ້າມກອງໂວ້ວຈົບເສງ

ภาคบวรรัฐ เดิมเป็นของที่ดินของคุ้มเจ้าแก้วบวรรัฐ เจ้าผู้ครองนครเข็มโขงองค์ที่ 9 หล้าเจ้าแก้วบวรรัฐพราลยกายาภักดาขายคุ้มเจ้าให้กับเจ้าแก้วโหว่ ซึ่งต่อมาในปี 2499 เจ้าแก้วโหว่ได้ริ่อกคุ้มแล้วใช้พื้นที่นั้นสร้างเป็นตลาด โดยใช้ชื่อว่าตลาดบวรรัฐแต่ผู้คนก็ยังเรียกอีกชื่อว่า ภาคเจ้าแก้วโหว่ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของร้านทองโหว่เงินเฮง

กาด เก้าย้าย

ร้านสินค้าไทย

หน้าตลาดต้นลำไย

ตลาดแห่งนี้แต่เดิมมีต้นลำไยขนาดใหญ่ปลูกอยู่ จึงถูกเรียกว่ากาดเก้าย้าย (คำว่า "เกีย" เป็นภาษาเหนือ แปลว่าได้) ปัจจุบันหากไล่มาตั้งแต่บริเวณหัวมุมเขื่อนวชิราลงค์เป็นโซนขายผลไม้ตามฤดูกาล ให้นักท่องเที่ยวได้มาจับจ่ายได้ตลอดปีซึ่งถือเป็นทำเลที่ดีและมีรถโดยสารผ่านไปมาตลอดวัน ส่วนทางฝั่งถนนวิชัยนาบก็จะเป็นที่ตั้งแถว อาคารร้านค้า และอาคารจอดรถขนาดใหญ่ ซึ่งสร้างขึ้นพร้อมกับกาดวโรสหลังเหตุการณ์เพลิงไหม้เมื่อปี พ.ศ.2511 ดึกแถวริมถนนเป็นห้างร้านต่างๆ เช่น ร้านขายผ้าร้านทอง บริเวณทางเท้าก็จะละลานตาไปด้วยสินค้าพื้นเมือง พืชผักผลไม้แบบลวกทอด ร้านขายขนมจีนน้ำยั่ว ไปด้วยร้านซ่อมรถจักรยานและช่างพระเครื่อง เลย์วางบนเคียงพนักถนนที่นักบิณฑบาตและแม่ค้านำผักผลไม้ มาวางเรียงรายขายสินค้า เมื่อถึงเลอะมาถนนในบริเวณชั้นหนึ่งจะเป็นร้านขายของชำ สินค้าที่ตลอดจนตลาดสด ที่ยี่สิบแต่เคยมีร้านขายน้ำพริกเครื่องแกงไปจนถึงอาหารทะเลครบครันขึ้นสองและทะลุไปถึงฝั่งทิศใต้ซึ่งไฟส่องถนนบนเส้นหลังศาลเจ้าปู่ดำกวดได้ อาคารหลังนี้ถูกเชื่อมต่อกับอาคารกาดวโรสด้วยสะพานลอยขึ้นสอง เสน่ห์ยามเช้าของฝั่งกาดต้นลำไยคือจะมีร้านขายน้ำเต้าหู้ปากก๋วยเตี๋ยวโก๋โก๋หมั่นมีนิเวศลักษณะที่ปากก๋วยเตี๋ยวเป็นรูปประเพณีดึงดูดผู้คนที่มาจับจ่ายซื้อของยามเช้าและคนในตลาดเองมานั่งพูดคุยและรับประทานปากก๋วยเตี๋ยวที่รสเด็ดอย่างไม่ขาดสาย

วิภาสสุวรรณคาร

7 Elevant

黄金

สะพานลอย

ตลาดสด

P

กาดเก้าย้าย

ทางรถ

ตลาดสด

แม่น้ำปิง

น้ำเต้าหู้

กาดเก้าย้าย

กาดเก้าย้าย

กาดเก้าย้าย

กาดเก้าย้าย

กาดเก้าย้าย

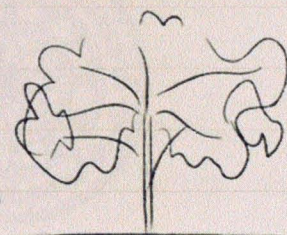
กาดเก้าย้าย

กาดเก้าย้าย

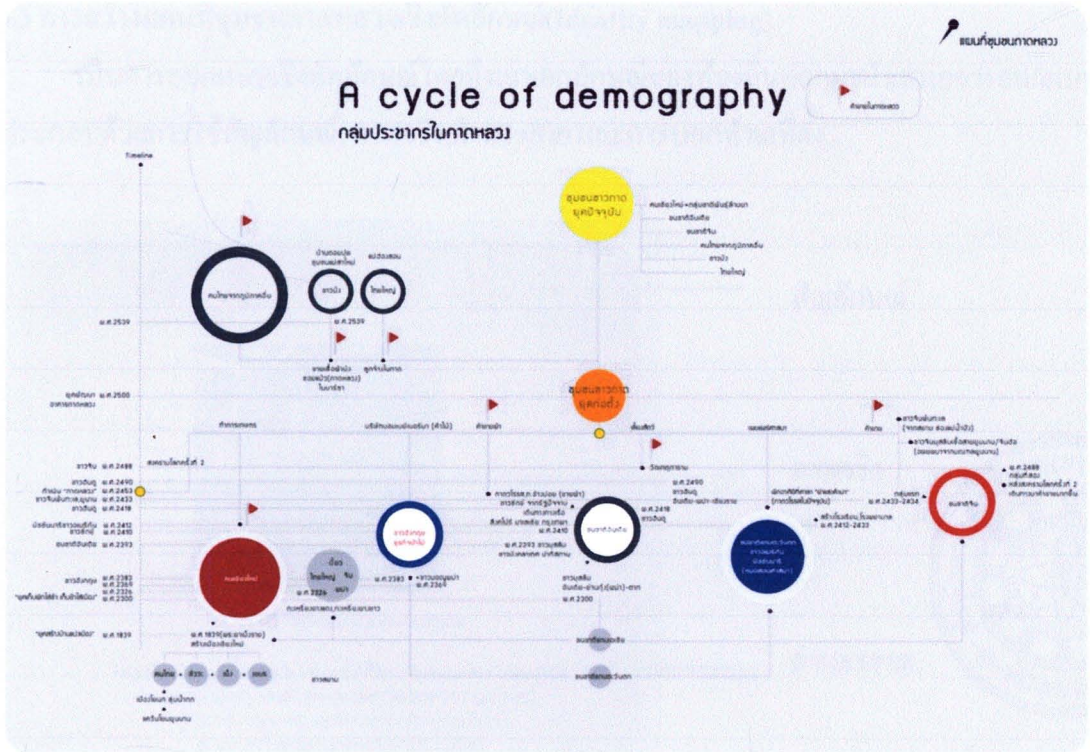
กาดเก้าย้าย

กาดเก้าย้าย

เก้าย้าย(ในอดีต)

ภาพที่ 5.17 ย่านกาดต้นลำไย

ภาพที่ 5.18 แผนภาพแสดงวัฏจักรกลุ่มชนต่างๆในพื้นที่ภาคหลวง(ภาพขยายภาคผนวก ภาพ ง.1)

ในส่วนนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายของชนชาติในพื้นที่ภาคหลวง ที่มีลำดับการเข้ามาทำการค้าและอยู่อาศัย รวมถึงกลุ่มชาติตะวันตกที่แม้จะไม่ได้อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่โดยตรง แต่ก็เป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งที่สร้างแรงขับเคลื่อนทางการค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

5.3 การสร้างแผนที่ชุมชนกาดหลวงเชิงอัตลักษณ์(Identity mapping)

เป็นการออกแบบเชิงอัตลักษณ์โดยดึงเอาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นออกมานำเสนอการออกแบบประกอบด้วยการใช้สัญลักษณ์, ภาพจริง, คำบรรยาย และการบอกทำเลที่ตั้ง

ภาพที่ 5.19 การสร้างแผนที่ชุมชนกาดหลวงเชิงอัตลักษณ์ (Identity mapping)

5.4 ผลการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ใช้แผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม

(การออกแบบในหัวข้อ 5.1) ผ่านเว็บไซต์ www.cumproject.com โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินแผนที่ชุมชนกาดหลวงเชิงประวัติศาสตร์ (Heritage mapping)

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินแผนที่ชุมชนกาดหลวงเชิงข้อมูล (Community mapping)

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินแผนที่ชุมชนกาดหลวงเชิงอัตลักษณ์ (Identity mapping)

ตาราง 5.1 ผลการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจการใช้แผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงประวัติศาสตร์ (Heritage mapping)

รายละเอียดของเนื้อหา	ระดับการให้คะแนนความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.การวิเคราะห์ความพึงพอใจการใช้แผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงประวัติศาสตร์ (Heritage mapping)					
1) สร้างการรับรู้เชิงประวัติศาสตร์ทั่วไป ความเป็นมาในอดีต(The timeline)	28%	57%	13%	2%	0%
2) สร้างการรับรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น รูปแบบการค้าในอดีต การบริหารจัดการเชิงเศรษฐกิจและการเมือง	22%	57%	20%	0%	0%
3) ภาษาที่ใช้ในการอธิบาย	15%	57%	26%	2%	0%
4) การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจและชนชั้นปกครองที่มีบทบาทในพื้นที่	12%	37%	50%	2%	0%
5) โทนและอารมณ์ของงานออกแบบ	38%	34%	26%	2%	0%

ตาราง 5.2 ผลการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจการใช้แผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงข้อมูล (Community mapping)

รายละเอียดของเนื้อหา	ระดับการให้คะแนนความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.การวิเคราะห์ความพึงพอใจการใช้แผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงข้อมูล (Community mapping)					
1) การรับรู้เชิงความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในปัจจุบัน	6%	58%	30%	6%	0%
2) การรับรู้เชิงกายภาพ การใช้สอยพื้นที่ ทำเลที่ตั้งร้านค้า ตำแหน่งของย่านต่างๆ	39%	50%	11%	0%	0%
3) การรับรู้ความสำคัญย่านต่างๆในชุมชนภาคหลวง	24%	61%	16%	0%	0%
4) การรับรู้วิวัฒนาการเชิงเศรษฐกิจและสังคม	18%	39%	41%	2%	0%

ตาราง 5.2 ผลการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจการใช้แผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงข้อมูล (ต่อ)

รายละเอียดของเนื้อหา	ระดับการให้คะแนนความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5) การรับรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชนชาติ	32%	58%	10%	0%	0%
6) สร้างการรับรู้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงตามสถานะสมัยใหม่การของสังคมเมือง	24%	41%	33%	2%	0%
7) ภาษาที่ใช้ในการอธิบาย	10%	56%	34%	2%	0%
8) โทนและอารมณ์ของงานออกแบบ	34%	51%	17%	0%	0%

ตาราง 5.3 ผลการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจการใช้แผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงอัตลักษณ์

(Identity mapping)

รายละเอียดของเนื้อหา	ระดับการให้ความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.การวิเคราะห์ความพึงพอใจการใช้แผนที่ชุมชนภาคหลวงเชิงอัตลักษณ์ (Identity mapping)					
1) การรับรู้อัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของชุมชนภาคหลวง	21%	51%	28%	2%	0%
2) การรับรู้รูปแบบวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนภาคหลวง	19%	40%	38%	2%	0%
3) การรับรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	34%	47%	15%	4%	0%